

gezondheid

Een ooi met snot op de neus komt niet meer in de benen. Ze is drachtig en in goede conditie.

Melkziekte

Een ooi in goede conditie van schapenhouder Henk kan half januari niet meer staan. Daags ervoor lag een andere zomaar dood op het land. De dierenarts constateert melkziekte, maar dat is vreemd voor de fase van de dracht.

TEKST: DRS. LOEK VAN VLIET (DIERENARTS OP TEXEL), ILLUSTRATIE: ELS VAN DEN BERG

Henk heeft de zieke ooi naar huis gehaald en zij ligt gestrekt in de schuur. Ik moet goed kijken om te zien of ze nog leeft. Ze heeft een heel oppervlakkige ademhaling en wat snot op haar neus. Ik denk meteen aan melkziekte, al is het daarvoor eigenlijk te vroeg want de aflamtijd start pas over vijf à zes weken. In mijn beginjaren als dierenarts op Texel is mij ingeprent dat snot op de neus van een liggend schaap, gecombineerd met een te lage temperatuur, kenmerkend is voor melkziekte. Dat wil zeggen: in negen van de tien gevallen is de diagnose juist.

Om te kijken of een schaap melkziekte heeft, zijn er twee mogelijkheden: bepaling van het calciumgehalte in het bloed of het intraveneus inspuiten van 20 ml calcitad en de reactie van het dier afwachten. Aangezien de ooi meer dood dan levend is, besluit ik calcitad te geven. Vijf minuten na toediening beginnen de darmen te rommelen, er komt wat mest af en de oogopslag wordt helderder. Enkele uren later komt de ooi overeind en begint ze te eten.

Melkziekte zien we het meest aan het eind van de dracht, wanneer de lammeren hard groeien en veel calcium nodig hebben. De ziekte openbaart zich vooral na stress: vlak na het verwijderen of naar huis halen (ophaalziekte), voerveranderingen of vaccinaties ('het bloed', rotkreupel).

In twee weken tijd kregen negen ooiën van Henk melkziekte. De dieren waren vijf weken voor het aflammeren. Twee zijn er overleden, de andere zijn goed opgeknaapt. Zelf had ik de aan-

doening niet eerder zo ver voor het aflammeren gezien. Waarschijnlijk is dit te wijten aan een heel mooi najaar met veel gras en een zachte winter. De schapen zijn zeer goed in conditie. Ze worden bijgevoerd met kuil, waarvan ze matig opnemen. Het rantsoen bevat te weinig vitamine D waardoor de ooiën een calciumtekort hebben.

Deze vitamine is noodzakelijk voor de opname van calcium uit het darmkanaal en voor de afgifte van calcium uit het bot. Wintergras bevat bijna geen vitamine D en kuil helemaal niet. Hoe langer het grasgewas op het land ligt, hoe meer vitamine D zich vormt. In hooi zit dus meer vitamine D dan in kuil. In plaats van kuil bijvoeren was hooi beter geweest.

Henk is direct krachtvoer gaan bijvoeren. Dit heeft twee voordelen: in krachtvoer zit meer calcium en het is mogelijk om de te trage dieren, die niet aan de voerbak komen, eruit te halen en calcitad te geven.

Bij Henk kregen niet alleen ooiën met drie lammeren melkziekte, maar ook ooiën met twee lammeren en zelfs een ooi met een eenling. Op andere bedrijven is er in januari ook veel melkziekte geweest. Deze schapen hebben eveneens in het najaar op rijk grasland gelopen.

Ondanks de goede conditie van de schapen heb ik geen ooiën gezien met slepende melkziekte. Vanwege de geringere voeropname was dit wel te verwachten. Zo blijkt maar weer dat elk jaar anders is. En dat een te goed najaar, dus een te goede conditie van de ooiën, nadelig kan zijn in het voorjaar.